

Свідерський Д. Є.,

*канд. екон.наук, доцент кафедри обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ ЗГІДНО МСФЗ

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] окремі підприємства (в тому числі Публічні акціонерні товариства) складають фінансову звітність за Міжнародними стандартами бухгалтерської звітності (далі — МСФЗ). Згідно методичних рекомендацій, викладених у листі Міністерства фінансів України від 29.05.2012 р. [2] (далі — лист Міністерства фінансів), складання податкової декларації з податку на прибуток таких підприємств повинно проводитися з використанням даних бухгалтерського обліку і дотриманням вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Відповідно до п. 44.2 ст. 44 Податкового кодекса України [5] (далі — Кодекс) для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані бухгалтерського обліку щодо доходів та витрат з урахуванням положень Кодекса. Особливе значення має визначення результатів діяльності: доходів, витрат і прибутку (збитку) для визначення сум, які підлягають оподаткуванню згідно Кодекса. Одною з особливостей оподаткування має визнання курсових різниць по операціям в іноземній валюті, які виникають щодо фінансових інвестицій у господарській одиниці за межами України.

Згідно п. 9 ПСБО-21 «Вплив змін валютних курсів» [6] такі курсові різниці відображаються у складі іншого додаткового капіталу. Згідно п. 32 МСБО-21 «Вплив змін валютних курсів» [4] курсові різниці, що виникають за монетарною статтею, визнаватимуться у прибутку або збитку в окремій фінансовій звітності суб'єкта господарювання, що звітує, або в індивідуальній фінансовій звітності закордонної господарської одиниці. Таким чином, виникає невідповідність відображення вказаних курсових різниць в індивідуальних звітах основного підприємства і закордонної господарської одиниці. Такі курсові різниці в податковому обліку як об'єкт оподаткування повинні відноситись на фінансовий результат (прибуток або збиток).

Згідно п. 32 МСБО-21 [4] у фінансовій звітності, яка містить дані про закордонну господарську одиницю та суб'єкт господарювання, що звітує (наприклад, консолідована фінансова звітність,

коли закордонна господарська одиниця є дочірнім підприємством), курсові різниці первісно визнаються в іншому сукупному прибутку. Згідно п. 9 ПСБО-21 [6] курсові різниці від перерахунку монетарних статей, які виникають щодо фінансових інвестицій в господарські одиниці за межами України відображаються у складі іншого додаткового капіталу, а за п. 32 МСБО-21 — відносяться до іншого сукупного прибутку (збитку). Такі визначення мають ідентичне значення, є видами власного капіталу і повинні відображатися у звітності окремою статтею. За МСБО-21 [4] власний капітал не є доходом. Виникає питання, оподатковувати прибуток або збиток без іншого сукупного прибутку, або оподатковувати загальний сукупний прибуток, який включає інший сукупний прибуток. У Кодексі відповіді на це питання немає.

Розглянемо визначення показників результатів господарської діяльності згідно п. 7 МСБО-1 [3]. Прибуток або збиток — це загальний дохід за вирахуванням витрат за винятком компонентів іншого сукупного прибутку. Інший сукупний прибуток містить статті доходів або витрат (включаючи коригування перекласифікації), які не визнані у прибутку або збитку, як вимагають або дозволяють інші МСФЗ. Загальний сукупний прибуток включає всі компоненти «прибутку або збитку» та «іншого сукупного прибутку».

Згідно п. 14 ПСБО-21 [6] у разі продажу або ліквідації господарської одиниці за межами України накопичена сума курсових різниць, що відображена в складі іншого додаткового капіталу, включається до складу інших доходів (витрат) того звітного періоду, в якому визнається прибуток або збиток від продажу (ліквідації) фінансової інвестиції в господарську одиницю за межами України. Згідно п. 48 МСБО-21 [4] при вибутті закордонної господарської одиниці кумулятивну суму курсових різниць, що відноситься до цієї закордонної господарської одиниці, що були визнані в іншому сукупному прибутку та накопичені в окремому компоненті власного капіталу, перекласифікують із власного капіталу в прибуток або збиток.

У МСБО-21 [4] не досить конкретно визначено віднесення курсових різниць до іншого сукупного прибутку та накопичення їх в окремому компоненті власного капіталу але, виходячи з особливостей побудови показника, відображення таких курсових різниць відноситься до додаткового капіталу, що відповідає ПСБО-21 і не включається до об'єкту оподаткування в податковому обліку. Таким чином, якщо підприємство складає фінансову звітність за ПСБО, то курсові різниці, які виникають щодо фінансових інвестицій у господарські одиниці за межами України відносяться до додаткового капіталу і не підлягає оподаткуван-

ню, якщо фінансова звітність складається за МСФЗ, то такі монетарні суми є об'єктом оподаткування податком на прибуток.

Показники іншого сукупного прибутку не включаються до об'єкту оподаткування в податковому обліку. У Плані рахунків бухгалтерського обліку для аналітичного обліку сукупного прибутку (збитку) доцільно відкрити окремих субрахунок до рахунка 42 «Додатковий капітал».

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 із змінами та доповненнями.

2. Лист Міністерства фінансів України від 29.05.2012 р. № 31-08410-06-5/13634. Про складення податкової декларації з податку на прибуток підприємств з використанням даних бухгалтерського обліку і дотриманням вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності».

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів».

5. Податковий кодекс України Податковий кодекс України. Із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 23.12.10 року № 2856-6.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25.11.02 р. № 989 з наступними змінами.

Сидоропуло О. А.,

*аспірант кафедри бухгалтерського обліку і аудиту,
Кубанський державний університет, м.Краснодар, Росія*

ЧТО ПОЗВОЛИЛА ЛАМПА ВУДА ПРИ ПРОВЕДЕНИИ ИССЛЕДОВАНИЙ БУХГАЛТЕРСКОЙ КНИГИ КОММУНЫ ГЕНУЯ ЗА 1340 Г

Изучение истории возникновения бухгалтерии, учетных записей в первых учетных книгах средневековья представляется весьма актуальным хотя бы по причине, что ни один исследователь на постсоветском пространстве никогда до этого не видел ни одной такой книги.

Начиная с 2007 г. команда профессора М.И. Кутера проводит исторические исследования средневековой бухгалтерии в архивах Италии. Конечно, одним из первых объектов исследования стала бухгалтерская книга массари Коммуны Генуя, датированная 1340 г. Такой выбор не был случайным, так как данная книга считается общепризнанным первым сохранившимся фактом применения дво-